

בית המשפט המחוזי בירושלים

22 יולי 2013

בפני כב' השופט ארנון דראל
ת"א 18224-09-10 רובין ואח' נ' רזינסקי ואח'

בעניין: 1. נפתלי רובין
2. יפה רובין
ע"י עו"ד אלי לוי

התובעים

נגד

1. גל דב רזינסקי
2. כלל חברה לביטוח בע"מ
ע"י עוה"ד משה עכדי, בתי שקיב-ציבולסקי,
שירלי לדשטיינר-מגן וירון ארד

הנתבעים

פסק דין

מבוא

1. התובע מס' 1, (להלן: "התובע"), יליד 26.1.1937, נפגע בתאונת דרכים שארעה ביום 2.9.2009 בהיותו הולך רגל. הנתבע מס' 1 נהג ברכב הפוגע והנתבעת מס' 2 היא מבטחת הרכב בביטוח חובה. אין מחלוקת באשר לחבות הנתבעים, והדיון התמקד בשומת הפיצוי המגיע לתובעים: התובע ואשתו, התובעת מס' 2 (להלן: "הנתבעת" או "אשת התובע").

2. הפגיעה בתובע לא הייתה קלה: הוא היה בתרדמת לפרק זמן ממושך, שהה באשפוז בבית החולים מיום התאונה ועד ליום 11.11.2009, ולאחר מכן אושפז במוסד "רעות" (להלן: "רעות") עד ששוחרר לביתו ביום 10.5.2010. אף לאחר חזרתו הביתה סבל התובע מפגיעה קוגניטיבית, מנטלית והתנהגותית קשה.

חנות הרעות הרפואית

3. פרופ' אברהם רפפורט מונה מומחה רפואי מטעם בית המשפט בתחום הנורולוגיה. הוא מתאר בחוות הדעת שערך את תולדות התובע, ממצאי הבדיקה וכן ממצאי בדיקות עזר. בפרק הדיון כותב המומחה כי התובע היה נתון בתרדמת ממושכת (מעל 40 יום) ונפגע

1 מתוך 23

בית המשפט המחוזי בירושלים

22 יולי 2013

בפני כב' השופט ארנון דראל

ת"א 18224-09-10 רובין ואח' נ' רינסקי ואח'

פגיעה מוחית קשה. כן הוא מציין כי התובע היה מאושפז משך 8 חודשים בבית החולים תל השומר ובמוסד רעות. בתיאור מצבו כיום מתאר המומחה, כי התובע הינו עצמאי לעמידה, הליכה, תזונה ונשימה ומסוגל להבין ולבטא מלים והוראות פשוטות. עם זאת, כך נכתב, אין לתובע יכולת שליטה בסוגרים והוא מוגבל בפעולות יומיומיות כגון הלבשה, תכנון ההיגיינה, קניית מזון, עצמאות ברחוב ופעולות ניהול כספים בסיסית. המומחה הוסיף כי הפגיעה שנתרה הינה הפגיעה הקוגניטיבית – מנטאלית – התנהגותית, וכי עוצמת הפגיעה מגיעה עד כדי כך שאינו זוכר את כל שמות בניו, תעסוקתם, מקום מגוריהם אף לא את פרטיה של המטפלת שנמצאת איתו באופן תמידי. אין לתובע התמצאות בזמן ובאקטואליה היומיומית או תובנה של חומרת מצבו. עוד נכתב כי אין לתובע זיכרון יעיל, אין לו הבנה של קריאה וכתיבה והוא אינו יכול להתליט שום החלטה בנוגע לאורח חיים, עיסוק, כספים, קניות וכו'.

4. הנכות שקבע המומחה עומדת על 100% לפי סעיף 29(7)(ב) לתוספת הראשונה לתקנות הביטוח הלאומי (קביעת דרגת נכות לנפגעי עבודה) תשט"ז – 1956. באשר לתחזית לעתיד, כתב המומחה כי המצב סטטי ולא צפוי שיפור אלא החמרה עקב הפגיעה המוחית הנרחבת. כן עלולה להתפתח גם אפילפסיה פוסט טראומטית. התובע, כך נכתב, זקוק להשגחה על ידי מלווה ועזרה ב-BADL – Basic Activities of Daily Living.

5. בתשובות שנתן המומחה לשאלות הבהרה ששיגרו אליו הנתבעים ציין המומחה כי יכולים להתפתח אצל התובע סיבוכים שונים ובהם פצעי לחץ, נפילות חוזרות, זיהומים בדרכי השתן ובדרכי הנשימה, איחורים בהבחנות וטיפול לא מתאים. עם זאת, בשל ההשגחה והטיפול שניתנים לתובע המומחה העריך כי ניתן למנוע את הסיבוכים או לטפל בהם וכי הפגיעה המוחית אינה בהכרח גורם מקצר חיים.

6. המומחה זומן על ידי הנתבעים לחקירה על חוות דעתו אך אלה ויתרו בסופו של דבר על התייצבותו והסתפקו במשלוח שאלות הבהרה נוספות שעניינן הקיצור בתוחלת החיים. במסגרת השאלות הופנה המומחה, בין היתר, לספרו של זסלר על נפגעי ראש ולפרק שבו שעוסק בקיצור תוחלת החיים. בעמוד 253 לספר מופיעה טבלה שאליה התבקש

בית המשפט המחוזי בירושלים

22 יולי 2013

בפני כב' השופט ארנון דראל

ת"א 18224-09-10 רובין ואח' נ' רוינסקי ואח'

המומחה להתייחס וממנה ניתן ללמוד על קיצור ממוצע בתוחלת החיים של 4.5 שנים לנפגעי ראש במצבו של התובע. המומחה התבקש להסכים כי זה הקיצור הצפוי בתוחלת חיי התובע.

7. בתשובותיו התייחס המומחה לספרות שאליה הופנה אך ציין כי במקרה של התובע קיימים שיקולים נוספים התומכים בעמדתו: מצב סוציאקונומי, השכלתי ותעסוקתי – הנקשרים לכך שהתובע עבד והיה עצמאי עד לתאונה וגר עם אשתו; העסקת מטפלת צמודה למשך 24 שעות; והעובדה כי אין מבחינת התובע בעיה גאוגרפית של הגעה למרפאות, מכונים ובתי חולים. דעתו של המומחה היא כי כל אלה מהווים פרמטר חיובי לאריכות ימים. אשר לאפשרות של התפתחות אפילפסיה פוסט טראומטית סבור המומחה כי יכול והתובע יזדקק לבדיקות שונות, אולם קיימים טיפולים תרופתיים טובים מאוד למניעת התקפים כפיוניים. כך גם באשר לזיהום או אבנים בדרכי השתן. עמדת המומחה באשר לאפשרות התפתחות פצעי לחץ או גירוי עורי בשל כך שהתובע אינו שולט בסוגרים היא כי מאחר והאיש נייד, עומד והולך ויש לו עזרה גדולה להכוונה וביקורת הגיינית הסיכון לבעיות עור נמוך מאוד. בהתחשב בכל הפרמטרים שציין העריך המומחה כי תוחלת החיים של התובע תקצר באופן מינורי.

8. הנתבעים מבקשים לקבוע כי תוחלת חייו של התובע קצרה מזו הקבועה בטבלאות הסטטיסטיות - כ- 11 שנים – והם סבורים כי לנוכח דברי המומחה בתשובותיו וכן נוכח האמור בספרות הרפואית שצרפו לשאלות ששלחו למומחה שיש להעמידה על שש שנים לכל היותר. בהקשר זה מבקשים הנתבעים לפרש את הדברים שכתב המומחה תוך הסתייעות בקטע מאותו ספר. הם למדים כי הקיצור שהוערך שם לנפגעי ראש במצבו של התובע עומד על יותר מארבע שנים ומכאן מסקנתם.

9. התובעים טוענים כי אין מקום להפחתה בתוחלת החיים ובכל מקרה המדובר בהפחתה בשיעור שלא יעלה על 5%. בהקשר זה טען בא כוח התובעים כי הקטע מתוך הספר שהביאו הנחבעים אינו מלמד את שנטען על ידם. אותה טבלה המתארת את הקיצור דנה בנפגעים בגילאי 10-50 ולא בנפגעים מבוגרים כמו התובע, ועיון בה מלמד כי ככל

בית המשפט המחוזי בירושלים

22 יולי 2013

בפני כב' השופט ארנון דראל

ת"א 18224-09-10 רובין ואח' נ' רזינסקי ואח'

שאדם צעיר יותר הפער בין תוחלת החיים המקוצרת לתוחלת החיים של אדם בריא גדול יותר. מכאן הם מסיקים כי אין ללמוד מנתונים אלה לענייננו, אלא כי הקיצור הוא לכל היותר בסביבות 5% מתוחלת החיים שנקבעה – דהיינו מספר חודשים.

10. קביעת תוחלת קיצור תוחלת החיים מעוררת קושי ומחלוקות (ע"א 2099,2191/94 ציון חיימס נ' איילון חברה לביטוח, פ"ד נא (1) 534, 529 (1997)). התייחס לכך כב' השופט (כתוארו אז) א' ריבלין:

"סוגיית קיצור תוחלת החיים. סוגיה זו – קשה היא. קשה היא במישור העקרוני, וקשה היא גם במישור היישומי. תחושה של אי-נוחות מלווה את העיסוק במועד פטירתו הצפוי של אדם, אי-נוחות בשל מהות העניין וגם בשל היומרה-לכאורה הטמונה בכך. את מועד פטירתו של אדם – אדם בריא ואדם שנפגע בגופו – איש אינו יכול לחזות. אכן, "כל המצוי בנושא זה של קביעת קיצור תוחלת חיים, יודע עד כמה קיים קושי לקבוע זאת, ועד כמה חלוקות הדעות בנושא זה בין המומחים השונים" ... יחד עם זאת, כפי שהדבר נעשה לא אחת בדיני הפיצויים, העוסקים תכופות בעתיד וממילא – בתחזיות והשערות, גם בהקשר זה עשוי בית המשפט לקבוע ממצא, ובלבד שהובאו בפניו חוות-דעת מתאימות. אלה – חוות-הדעת – עשויות להתבסס גם על נתונים סטטיסטיים באשר להשפעתה של פגיעה או מחלה מסוימת על תוחלת החיים – ובל נשכח כי תוחלת החיים של אדם בריא נקבעת אף היא על-בסיס נתונים סטטיסטיים ... למותר לציין – הממצא הנקבע בכגון דא על-ידי בית המשפט נועד כדי לשמש בסיס לחישוב, הא ותו לא."

(ע"א 10842/02 ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ נ' הגר סייג, פסקה 5, (20.9.2006))

11. עיון בנתונים המופיעים בספרות שאליה הפנו הנתבעים מעלה כי אין המדובר במסקנה חד משמעית, והדגשים שציין בא כוח התובעים אכן נראים בעלי משמעות. המחקר אינו עוסק בנפגעים בגילו של התובע אלא בנפגעים בגילאים 50-10, ונוכח הירידה שיש באחוז הקיצור בין נפגעים צעירים לבין נפגעים מבוגרים יותר לא מן הנמנע כי הנתון המתאימה לנפגע בגילו של התובע שונה. זאת ועוד, להבדיל מהנתונים הסטטיסטיים – לפני חוות דעת של מומחה המתייחסת לתובע ובוחנת אותו על רקע הטיפול שניתן לו, והעזרה אותה הוא מקבל מאשתו והמטפלת. בהתייחס לנתונים פרטניים אלו, הפרוגנוזה צפויה

בית המשפט המחוזי בירושלים

22 יולי 2013

בפני כב' השופט ארנון דראל

ת"א 18224-09-10 רובין ואח' נ' רינסקי ואח'

להיות טובה יותר ולכן אין להניח קיצור כמו זה שנטען על ידי הנתבעים. מנגד איני סבור כי יש להתעלם מכך שגם לשיטתו של המומחה צפוי קיצור צנוע – modest reduction - בתוחלת החיים ועל דרך של אומדנה אני מעריך אותו בקיצור של כ- 15% מתוחלת החיים הצפויה באופן שבו תוחלת חיי התובע תעמוד על תשע שנים וחצי (מקדם היוון – 100).

12. מכאן שנקודת המוצא לחישוב ראשי הנזק השונים בפסק הדין היא כי חוות הדעה הרפואית בתחום הנורולוגי קובעת נכות של 100% וכי תוחלת החיים הצפויה לתובע עומדת על תשע שנים וחצי.

החשלכת התפקודית של הנכות

13. התובעת כותבת בתצהיר העדות הראשית שהגישה בשם התובעים, כי עובר לתאונה תפקד התובע באופן מלא, היה בעל תחומי עניין מגוונים ובהם גרפולוגיה ורפלקסולוגיה, התעניין במוזיקה קלאסית ועסק בכתיבת ספר. לאחר התאונה, שהסבה כאמור פגיעה לא קלה, שהה התובע בבית החולים וברעות והוא שוחרר משיקום בחודש מאי 2010. לדברי התובעת כאשר שוחרר היה ערני וביצע פעולות פשוטות אך עדיין היה פסיבי וללא יוזמה, תוקפני לעתים וכן סבל מאי שקט מוטורי. הוא לא שלט על הסוגרים, נזקק לטיטולים ולעזרה צמודה והתננייד בכיסא גלגלים.

14. העדה מוסיפה בתצהיר כי במהלך התקופה הראשונה בבית שמה לב שהתובע אינו מתמצא בנעשה, שוכח דברים שקרו לו, לא זוכר את שמות הילדים והנכדים ואת שם המטפלת. בעדותה התייחסה לתפקודו היום וערכה הבחנה בין התפקוד הפיזי לבין התפקוד המנטלי. לדבריה "בזכות כל מה שאני עשיתי בשבילו, וכל מה שעשינו עם טיפולים, הוא היום מתפקד. הראש לא מתפקד, הוא לא מזהה את חבנים שלו ואת הנכדים, אבל בגוף הוא מתפקד" (עמ' 37, ש' 9-11).

15. בכל הנוגע להיבטים התפקודיים ביקשו התובעים ללמוד ממקורות נוספים, וזאת בשל טענתם כי בקשתם למינוי מומחה בתחום השיקום לא נענתה. כך הם מפנים לדברים

בית המשפט המחוזי בירושלים

22 יולי 2013

בפני כב' השופט ארנון דראל

ת"א 18224-09-10 רובין ואח' נ' רזינסקי ואח'

שנכתבו במכתבי השחרור מבית החולים ומרעות המצביעים על מצב תפקודי קשה, בעיות ניירות, אבדן שיווי משקל וצורך בהשגחה ל- 24 שעות. עוד מבקשים התובעים ללמוד מהערכות התלות שנערכו לתובע על ידי המוסד לביטוח לאומי בעת שנבחנה תביעתו לתשלום גמלת סיעוד (נ/2). הם מסיקים ממה שנכתב שם כי התובע מוגבל מאוד, אינו מבין מינימום ושמאלו, לא שולט על מתן שתן ונזקק לחוקן שלוש פעמים בשבוע; נעזר בהכנת אוכל ובהגשתו; נופל ואינו מסוגל לקום ודרוש עזרה על פני כל שעות היממה (אף אם אין צורך בה בכל רגע).

16. הנתבעים מתנגדים לכל הישענות על מסמכי בית החולים או על הערכות המוסד לביטוח לאומי, אשר לשיטתם הוגשו לצורך הוכחת סכום הניכוי אך אינם בגדר ראיה רפואית. עוד הם מפנים לכך שלפי חוות הדעת חל שיפור ניכר במצב התובע ולכן אין להסתמך על המסמכים הסמוכים לאשפוז. מכאן גם עמדתם השונה לעניין מצבו של התובע. הנחתם של הנתבעים היא כי התובע הולך, קם, עולה ויורד במדרגות ולמעשה אינו סובל, כפי שהעידה אשתו, מכל מגבלה פיזית.

17. אף שאין חולק בדבר ההשלכות התפקודיות של נכותו של התובע, אין מקום ללמוד על כך מתוך מסמכים רפואיים שניתנו עם סיום הטיפול בבית החולים וברעות, כמו גם מדו"חות הערכת התלות של המוסד לביטוח לאומי. כך גם אין ללמוד מהם על צרכי השיקום של התובע ואיני סבור כי ניתן להטיל על בית המשפט להגדיר אותם רק משום כך שבשלב מוקדם של ההליך לא נענתה בקשה למינוי מומחה בתחום השיקום. מומחה כזה ממילא מתמנה לרוב לאחר שניתנת חוות דעת רפואית בתחומים האחרים (ר' רע"א 3044/01 קרייזל נ' אריק מלול (10.5.01)); רע"א 4102/12 גר צברי נ' זמאגר הישראלי לביטוחי רכב – הפול (2.9.12)). הבחירה שלא לבקש את מינויו בשלב מתקדם יותר של ההליך אינה יכולה להטיל על בית המשפט את התפקיד להגדיר את הצרכים השיקומיים ככל שאלה אינם נובעים מהקביעות שניתנו על ידי המומחה בתחום הנזכר והראיות האחרות.

בית המשפט המחוזי בירושלים

22 יולי 2013

בפני כב' השופט ארנון דראל

ת"א 18224-09-10 רובין ואח' נ' רינסקי ואח'

ראשי הנזק
הנזק הלא ממוני

18. באי כוח הצדדים הסכימו כי ייפסק לתובע סכום של 183,000 ₪ בראש נזק זה וכך אני פוסק.

הפסדי שכר

19. התובעת כותבת בתצהיר שהגישה כי עובר לתאונה עבד התובע כטכנאי הקלטות בבתי המשפט ובבורריות מטעם חברת סטנוגרמה בשכר חודשי של 3,000 ₪. התובע החל לעבוד בחברה זו סמוך לאחר פרישתו, בגיל 67. עד לפרישה עבד בחברה למכשור רפואי. לתמיכה בטענות התובעים לכך שהתובע עבד עובר לתאונה הוגש תצהירו של מר דוד סומך, מנכ"ל חברת סטנוגרמה, שפירט בתצהירו את הסכומים ששולמו לתובע עבור הקלטת דיונים. סכומים אלה הסתכמו בחודשים ינואר – אוגוסט 2009 בסכום של 23,133 ₪ שהם מעט פחות מ- 3,000 ₪ לחודש בממוצע. מר סומך נחקר נגדית על תצהירו והסביר כי לא הוצאו לתובע תלושי שכר משום שהוא פטור מתשלום מס ועבד בחברה כקבלן משנה (עמ' 4, ש' 4-5).

20. עמדת התובעים היא כי יש לפסוק לתובע פיצוי עבור חמש שנות עבודה בשכר של 3,000 ₪ לחודש ובסה"כ – 180,000 ₪ לעבר ולעתיד. הנתבעים טוענים כי לא הוכחה השתכרותו של התובע שכן השכר שהוא טוען לו אינו מדויק; לא הובאו ראיות הכרחיות להוכחת ההשתכרות ובהן הדיווחים למס הכנסה של התובע או של המעסיק; קם השתק שיפוטי להצהרות התובע כפי שהן באות לידי ביטוי במסמכים השונים וכן דו"ח רציפות הביטוח של המוסד לביטוח לאומי שולל אף הוא את הטענה כי התובע עבד. לחלופין הם סבורים כי מדובר בעבודה זמנית ובכל מקרה כי יש להפחית מהסכום את הוצאות הנסיעה של התובע למקום עבודתו.

21. הראיות שהונחו לפני בית המשפט מספיקות לקביעה כי התובע אכן עבד והשתכר עובר לתאונה סכום של כ- 3,000 ₪ ולא מצאתי לפקפק בעדות מר סומך ובעדות התובעת לעניין זה שהינן מקובלות עלי. באשר להערכה עד מתי היה התובע ממשך לעבוד, הרי

בית המשפט המחוזי בירושלים

22 יולי 2013

בפני כב' השופט ארנון דראל

ת"א 18224-09-10 רובין ואח' נ' רוינסקי ואח'

שבעת התאונה היה התובע בן 72 ותפקד בעבודה שאינה מצריכה מאמץ פיזי ניכר ללא כל מגבלה. בנוסף, מתוך עדותה של אשתו עלה כי בני הזוג נזקקו לאותה הכנסה נוספת ולכן הדעת נותנת כי ככל שהתובע היה מסוגל לכך היה ממשיך לעבוד. בנסיבות אלה, בהינתן כי חלפו קרוב לארבע שנים ממועד התאונה יחושב הפיצוי בהנחה שהתובע היה ממשיך לעבוד בתקופה זו ופורש ביום מתן פסק הדין בהגיעו לגיל 76 (השווה ע"א 8602/11 הפניקס חברה לביטוח נ' שלמה דן גדרון (3.4.12) פסקה 5; ע"א 8161/06 חכשרת הישוב חברה לביטוח בע"מ נ' עזבון המנוח דוד אטיאס ז"ל (21.1.10) פסקה 11)). אני פוסק אפוא לתובע סכום של 141,000 ₪ (עבור 47 חודשים). לסכום זה יש להוסיף ריבית מאמצע התקופה. לא מצאתי שיש מקום להפחית משכרו בשל הוצאות הנסיעה משלא הונחה תשתית לקבוע כי אכן היה נושא בהן ומה היה גובה אותן הוצאות.

סיעוד, עזרת הזולת ואפטרופסות

22. התובעת מצהירה כי במהלך האשפוז הארוך שנמשך שמונה חודשים היא נעזרה באחות ששילמה לה סכום של 545 ₪ ללילה בחלק מהלילות. לאחר מכן, עם שחרור התובע לביתו, התקשרה התובעת עם חברה להספקת שירותי סיעוד וזו איתרה עובדת נפאלית ששולם לה סכום של 5,716 ₪ לחודש. עובדת זו קיבלה הוספת כדי לעבוד גם בסופי השבוע וכן שולמו עבורה דמי ביטוח לאומי, חופשה וכיטוח רפואי והשכר הכולל ששולם עומד על 6,500 ₪ לחודש. מתוך סכום זה משולם לתובעים סכום של 2,400 ₪ - המורכב מגמלת הסיעוד של הביטוח לאומי ומהקרן לנפגעי שואה. היתרה, כך נטען בתצהיר, היא סכום של 4,100 ₪. בנוסף נושאים התובעים בעלות של 1,200 ₪ עבור מזון, חשמל ומים לעזרת.

23. כמפורט לעיל לדברי התובעת - התובע סובל מאי שווי משקל, חוסר שקט ועצבנות, ללא מודעות לחומרת מצבו. גם כיום, כך נכתב, אינו מסוגל לבצע פעולות פשוטות. הכושר הקוגניטיבי ירד בצורה ניכרת עד שאינו מכיר את ילדיו ונזקק לעזרה צמודה בכל הפעילויות.

בית המשפט המחוזי בירושלים

22 יולי 2013

בפני כב' השופט ארנון דראל

ת"א 18224-09-10 רובין ואח' נ' רינסקי ואח'

24. בחקירתה הנגדית הבהירה התובעת כי מאז שהתובע חזר להתגורר בבית מועסקת עובדת זרה (עמ' 22, ש' 21-22). באשר להשתתפות שניתנת על ידי הקרן לרווחה לנפגעי השואה הסבירה העדה כי זו תואמת לעדות שנשמעה קודם לכן מפי מנכ"ל הקרן (עמ' 23, ש' 16-18). בנוגע להשתתפות המוסד לביטוח לאומי נשאלה העדה האם מדובר בסכום של כ- 3,600 ₪, שהוא הסכום שהופיע בתעודת עובד הציבור שהוגשה מטעם המוסד לביטוח לאומי. היא הסבירה כי הסכום שבו היא מזוכה בחברת הסייעוד נמוך יותר ועומד על 18 שעות שבועיות – דהיינו כ- 1,800 ₪ (עמ' 24, ש' 7-2). בהמשך החקירה אשרה התובעת כי היא משלמת לעובדת הזרה השלמת שכר מעבר למה שמועבר על ידי המוסד לביטוח לאומי הקרן בסכום של 2,400 ₪ לחודש (עמ' 25, ש' 21-22), אך לכך יש להוסיף הוצאות נוספות, ובהן התשלומים הראשונים ששולמו לחברת ההשמה; התשלום השנתי לחברה; עלות הוויזה המשולמת למשרד הפנים; דמי כיס, מזון ומחיה של העובדת. הערכת העדה היא כי הסכום שכולל את כל ההוצאות וכן את דמי המחיה של העובדת מגיע לסכום של 5,200 ₪ לחודש (כלומר תוספת של 2,800 ₪ – עמ' 26, ש' 5-6). כאשר מוסיפים לכך את הסכומים שמשולמים על ידי הביטוח הלאומי והקרן המדובר בסכום של 7,900 ₪.

25. התובעים מחלקים את עתירתם בראש נזק זה לשני ראשים: הסייעוד המסופק על ידי העובדת הזרה ועזרת התובעת עצמה – אשתו של התובע. באשר לסייעוד נטען כי התובע נזקק בשל מצבו לנוכחות מטפל או מטפלת משך 24 שעות ביממה לצורך הטיפול בו. בשל מחסור בכסף מועסקת על ידי התובעים עובדת זרה אשר עובדת באופן רציף ללא מנותה כנדרש על פי החוק. התובעים סבורים כי אין להנציח מצב זה בעתיד ובכל הנוגע לפיצוי העתידי הם מבקשים כי בית המשפט יפסוק להם פיצוי בסכום של 15,000 ₪, בהתאם לקביעתו של בית המשפט העליון בע"א 3375/99 אקסלרוד נ' צור שמיר, פ"ד נד (4) 450 (2000) (להלן: "אקסלרוד").

26. אשר לעבר, מבקשים התובעים לפסוק להם על בסיס התשלום שאותו שילמו למטפלת הזרה. הם מפנים לטבלה שערכה התובעת ולפיה התשלום למטפלת עמד על 5,500 ₪ לחודש כולל התשלום לסופי שבוע וטוענים כי יש להוסיף לסכום זה את עלויות ההכרעה, התופשה השנתית, התשלום עבור הרישוי, דמי הביטוח הלאומי, ביטוח בריאות

בית המשפט המחוזי בירושלים

22 יולי 2013

בפני כב' השופט ארנון דראל

ת"א 18224-09-10 רובין ואח' נ' רינסקי ואח'

ודמי כיס. הם מעריכים את העלויות הנוספות ב- 30% וכך מגיעים לעלות סיעוד בסכום של 7,150 ₪. בהינתן כי חלפו 38 חודשים מאז שותרר התובע לביתו עותרים התובעים לתשלום סכום של 271,700 ₪ עבור התשלום למטפלת. בנוסף הם מבקשים כי ייפסק סכום של 1,200 ₪ לחודש עבור הוצאות המחיה של המטפלת. בעניין זה הם נסמכים על עדותה של התובעת וכן על לוח 5.2 של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה שעניינו הוצאה חודשית לתצרוכת למשק בית לפי מספר נפשות במושק הבית. לפי הנתונים הפער בהוצאה החודשית בין משפחה המונה שתי נפשות למשפחה המונה שלוש נפשות הוא כ- 1,700 ₪. הסכום המבוקש אפוא הוא של 45,600 ₪ ובסה"כ עבור הסיעוד לעבר מבוקש סכום של 317,000 ₪.

27. אשר לעזרה שמושיטה התובעת לתובע, מפנים התובעים לכך כי עמדה לצד מיטתו של בעלה במשך שמונת החודשים בהם היה מאושפז וכי היא מושיטה לו עזרה מאז ועד עתה, וצפויה לסייע לו גם בעתיד. המדובר בעזרה בכל חיי היום יום לצד המטפלת, הסעה וליווי. התובעים מעריכים את ההוצאה החודשית בסכום של 1,500 ₪ החל מיום התאונה ועד לתום תוחלת חיי התובע.

28. כן מבקשים התובעים לפסוק להם את שכרה של התובעת כאפוטרופאית של התובע. הם מפנים לתקנות הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (כללים בדבר קביעת שכר לאפוטרופאים) תשמ"ט – 1988, שם נקבע כי "בית המשפט רשאי לקבוע לאפוטרופוס שכר חודשי בשיעור שלא יעלה על 517 שקלים חדשים כאשר החסוי מאושפז ועל 1,038 שקלים חדשים כשהחסוי אינו מאושפז" (סעיף 5). פרק זמן שמבוקש לפסוק עבורו את התשלום הוא החל מחודש אוקטובר 2009 ולעתיד.

29. הנתבעים טוענים כי התובעים מוגבלים לטענה הבסיסית שלהם לעלות עזרה של 6,500 ₪ וכל טענה לסכום העולה על כך היא הרהבת חזית. עוד מפנים הנתבעים לתפקודו המלא של התובע שהולך, עולה במדרגות ואינו נזקק לעזרה. הם אינם סבורים כי הונחה תשתית ראייתית מספקת לקבל את הטענות לעניין התשלום לעובדת הזרה משלא הוגש הסכם ההעסקה עמה או נתונים אובייקטיביים לגבי הסכומים שמשלמים עבורה. כך

בית המשפט המחוזי בירושלים

22 יולי 2013

בפני כב' השופט ארנון דראל

ת"א 18224-09-10 רובין ואח' נ' ריינסקי ואח'

מסתייגים הם גם מהערכות התובעים לגבי עלויות והוצאות המחיה. הנתבעים טוענים בנוסף כי יש להביא בחשבון את המחלות האחרות מהן סובל התובע והם מציעים כי סכום העזרה יחושב על בסיס עלות חודשית של 5,000 ₪ לעבר ולעתיד. הנתבעים מסתייגים גם מטענות התובעים לעניין הצורך לפסוק פיצוי שיאפשר עמידתם בחוקי העבודה בישראל, ומפנים לפסיקה שלפיה אין העובדים הזרים זכאים לזכויות הסוציאליות המלאות שזכאי להם עובד ישראלי. לדעת הנתבעים אין לפסוק פיצוי לעזרתה של התובעת שכן המדובר בכפל פיצוי.

30. לאחר עיון בטענות הצדדים הגעתי לכלל מסקנה כי יש לפסוק לתובעים פיצוי בסכום ממוצע של 9,000 ₪ לחודש עבור כל הרכיבים: התשלום עבור המטפלת, פיצוי התובעת עבור העזרה שהושיטה ומושיטה לתובע ושכרה של התובעת כאפוטרופוסית.

31. אינני סבור כי ניתן ללמוד לענייננו מקנה המידה שנקבע בפרשת אקסלרוד. התובע מתפקד מבחינה פיזית באופן תקין, מתנייד באופן עצמאי, וכדברי אשתו בריא מבחינה גופנית. אמנם הוא נזקק לסיוע בחלק מפעילותיו ובעיקר לליווי, אך מכאן ועד השוואתו לפרא פלג המרחק רב. אינני מסכים גם עם הנחת היסוד של התובעים כי הליווי נדרש ל- 24 שעות ביממה, אף כי ככל הנראה אין מנוס מהסתייעות בעובד זר במשרה מלאה.

32. על רקע זה, נדמה כי ה"סידור" הקיים הולם את הצרכים ולא הונחה תשחית להניח כי יש לחרוג ממנו או כי על הנתבעים לממן סידור נרחב יותר. בהתחשב בכך מצאתי להניח כי עלות הסיעוד לרבות התוספות הסוציאליות עומדת, כטענת התובעת בתצהירה, על סך של 6,500 ₪ לחודש. לכך יש להוסיף את עלויות המחיה של העובדת הזרה, שאותן אני מעריך בסך של 1,000 ₪. לסכום זה יש להוסיף פיצוי לתובעת עבור העזרה שאי עצה נתנה ונותנת בזמן הסמוך לתאונה ולאחר מכן. סכום זה יעמוד בממוצע על סך של 1,500 ₪ והוא כולל גם את שכרה של התובעת כאפוטרופוסית. הפיצוי הממוצע בסכום זה לתובעת מניח כי גם היא נוטלת חלק מסוים בטיפול בתובע ומאפשר הפוגות ממנו לעובדת הזרה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

22 יולי 2013

בפני כב' השופט ארנון דראל
ת"א 18224-09-10 רובין ואח' נ' רינסקי ואח'

33. לפיכך, יש לפסוק לתובעים עבור העבר (38 חודשים מאז השחרור מרעות ועד עתה) סכום של 342,000 ₪. לסכום זה יש להוסיף פיצוי לתובעת לתקופה שבה סעדה את התובע בעת ששהה בבית החולים בסכום של 2,000 ₪ לחודש ובסה"כ – 16,000 ₪. סך הפיצוי לעבר עומד על סך מעוגל של 358,000 ₪ ויש להוסיף לו ריבית מאמצע התקופה. אשר לעתיד אני פוסק לתובע סכום של 900,000 ₪ לתוחלת חייו.

השהות במועדונית

34. התובע שוהה, כאמור, מזה 26 חודשים במועדונית, בה הוא מבקר ארבע פעמים בשבוע. עלות השהות שם עומדת על 136 ₪ ליום והסכום החודשי מגיע כדי 2,400 ₪. אשר לצורך במועדונית מפנים התובעים למכתב הסיכום של רעות שם צוין צורך זה. הנתבעים שוללים את טענת התובעים וטוענים כי משלא נקבע צורך בשהות במועדונית על ידי הכומחה הרפואי, הרי שאין תשתית לקבוע כי מדובר בדבר הכרחי ונחוץ, בגינו מוטלת עליהם חובה לפצות את התובע. דעתם היא כי מדובר בצורך חברתי שאינו בר פיצוי.

35. בעניין זה מקובלת עלי עמדת הנתבעים. אף שניתן להניח כי השהות במועדונית היא דבר רצוי ומיטיב, לא הוכח כנדרש קיומו של צורך בפעילות זו והקשר בינה לבין הפגיעה בתאונה, ולפיכך אין הצדקה לחייבם לשאת בעלות זו.

הוצאות רפואיות

36. בתצהיר התובעת נכתב כי בשל כך שהתובע אינו שולט על הסוגרים הוא ישן עם פגיון ושקי שתן וכיום מסתובב עם טיטולים ופדים מיוחדים שעלותם 89 ₪ ו- 55 ₪ בהתאמה. עוד כותבת אשתו בתצהירה כי הוא מופנה לטיפולים פרה רפואיים כמו רפלקסולוגיה, פיזיותרפיה, כירופרקטיקה והידרותרפיה. העדה מציינת כי בחלק מהטיפולים נושאת קופת חולים. סכומי ההשתתפות העצמית המשולמים עבור הטיפולים הם 66 ₪ לרפלקסולוגיה (פעם בשבוע); הידרותרפיה – 44 ₪ (פעם בשבוע); עיסוי ופיזיותרפיה באופן פרטי 200 ₪ לשבוע. עלות הפדים והטיטולים המוערכות על ידה היא 800 ₪ לחודש. בנוסף לכך נטען כי התובע זקוק לכיסא גלגלים שיהיה בבית כדי שיוכל להיעזר בו. העלות

בית המשפט המחוזי בירושלים

22 יולי 2013

בפני כב' השופט ארנון דראל
ת"א 18224-09-10 רובין ואח' נ' רינסקי ואח'

הנטענת עומדת על 8,000 ₪. עוד זקוק התובע לדעתה של אשתו למיטה מותאמת שעלותה היא 34,240 ₪. בשלב זה שוכרת התובעת מיד שרה בעלות חודשית של 154 ₪ לחודש.

37. בחקירתה אישרה אשתו של התובע כי את הטיפולים הרפואיים והפרה רפואיים מקבל התובע במסגרת קופת חולים, למעט טיפול פיזיותרפיה שכולל עיסוי מיוחד שנעשה בביתו באופן פרטי בעלות של 200 ₪ לטיפול, כאשר בעבר ניתן טיפול של אוסתאופאט בעלות דומה (עמ' 31, ש' 13-17), וזאת בנוסף לטיפול הפיזיותרפיה השבועי שניתן במסגרת קופת חולים (עמ' 32, ש' 5-8). באשר לטיפולים אישרה אשתו של התובע כי לא ביקשה סיוע או מימון מקופת חולים או הקרן (עמ' 34, ש' 10-14).

38. מנכ"ל הקרן לרווחה לנפגעי השואה ציין בעדותו כי הקרן מספקת גם החזרים עבור הוצאות רפואיות בסכום של עד 4,000 ₪ פעם בשנתיים, ובמקרים חריגים יכולה להעניק סכומים נוספים עד לסך של 20,000 ₪ לנפגעים נזקקים (עמ' 12, ש' 10-15).

39. התובעים מבקשים להשיב להם את הוצאות הייעוץ שהוציאו לפי קבלות בסכום של 9,500 ₪. בנוסף הם מבקשים לפסוק להם סכום של 800 ₪ לחודש לעבר ולעתיד עבור טיטולים ופרדים, וכן סכום של 1,400 ₪ לחודש עבור טיפולי הפיזיותרפיה (הכולל את ההשתתפות העצמית לטיפולים במימון קופת החולים והעלות של הטיפולים הפרטיים). עוד מבקשים התובעים כי ייפסק להם סכום גלובאלי עבור תרופות.

40. עמדת הנתבעים היא כי הוצאות הטיפולים והפרדים אינן עולות על 500 ₪ לחודש, וכי יש להפחית מהן סכום שניתן לקבל מהקרן ולהעמידן על 335 ₪ לחודש. באשר ליתר הוצאות סבורים הנתבעים כי אין לפסוק אותן לתובעים, שכן הן מכוסות ממילא במסגרת ביטוח הבריאות ומשלא הוכחה נחיצותן.

41. בהתחשב בטענות שנטענו מצאתי להעמיד את הפיצוי בראש נזק זה על סכום כולל של 160,000 ₪. בקביעת הסכום הבאתי בחשבון החזר של ההוצאות שהוצאו לייעוץ וכן פיצוי חודשי ממוצע של 1,000 ₪ המבטא תשלום עבור הטיפולים והפרדים וכן השתתפות

בית המשפט המחוזי בירושלים

22 יולי 2013

בפני כב' השופט ארנון דראל

ת"א 18224-09-10 רובין ואח' נ' רזינסקי ואח'

מסוימת בהוצאות האחרות. בהקשר זה יש להעיר כי אכן לפי הדין מדובר בהוצאות שהנפגע אינו נושא בהן, וספק אם קיים גיבוי בתורת הדעת למכלול הטיפולים הניתן לתובע. בסכום זה נעשה איוון בין השיקולים השונים.

הוצאות נסיעה

42. התובעת העידה כי היא מסיעה את התובע לכל מקום ולעתים הם משתמשים במוניות. התובע הולך למועדונים וגם לשם מסיעה אותו התובעת ברכב הפרטי. בסיכומיהם ביקשו התובעים הוצאות נסיעה בסכום של 1,000 ₪ לחודש לעבר ולעתיד. הנתבעים מציעים להסתפק בסכום של 20,000 ₪, בהתחשב בכך שהיו הוצאות נסיעה גם אלמלא הפגיעה. הם מזכירים כי יש להביא בחשבון את הוצאות הנסיעה שבתן היה נושא התובע אלמלא הפגיעה ומפנים לע"א 3263/96 קופת חולים הכללית נ' ינון שבוזי, פ"ד נב (3) 817 (1998). באותו מקרה הפחית בית המשפט על דרך של אומדן 37.5% מסכום הפיצוי בראש נזק זה בגין ההוצאות שהיו מוצאות ממילא. מקובלת עלי טענת התובעים כי הם זכאים לפיצוי בראש נזק זה, ובהתחשב בשימוש שנעשה על ידי אשת התובע ברכב להסעתו ובכך שבהתחשב בגילו היה נזק ממילא להוצאות נסיעה מסוימות גם אלמלא הפגיעה, אני מעמיד אותו על סכום של 75,000 ₪ לעבר ולעתיד.

דיון

43. לטענת התובעת בתצהירה, עובר לתאונה וגם עתה מתגוררים בני הזוג בדירה 3.5 חדרים בגבעתיים שאינה מתאימה למצב הנוכחי. העובדת הזרה גרה עם בני הזוג בחדר נפרד, התובע ישן בחדר נפרד במיטה מיוחדת עם האביזרים שלו והתובעת זקוקה לחדר משלה. בדירה יש חדר שירותים אחד וחדר אמבטיה אחד. בשל השימוש בכיסא גלגלים לאחר היציאה מבית החולים נזקקו בני הזוג להגדיל את שטח האמבטיה כך שחובר לשירותים בעלות של 30,000 ₪. פתרון זה אינו נותן מענה מספיק, לפי הנטען, והתובעים זקוקים לדירה של 4.5 חדרים עם עוד חדר אחד ועוד חדר שירותים. הערכת התובעת שהעלות הנוספת לכך עומדת על 350,000 ₪. בהשלמת חקירה ראשית תקנה אשתו של התובע את התצהיר והבהירה כי מה שהיה קודם לכן הוא חדר שירותים בחדר האמבטיה,

בית המשפט המחוזי בירושלים

22 יולי 2013

בפני כב' השופט ארנון דראל

ת"א 18224-09-10 רובין ואח' נ' רינסקי ואח'

ולאחר השיפוץ שנעשה הוחלפה האמבטיה במקלחת (עמ' 20, ש' 13-24). עוד הוגשו במסגרת השלמת החקירה מסמכים המעידים על בעיות רפואיות מהן סובלת אשת התובע אשר מצדיקים את התאמת הדיור המבוקשת שכן בני הזוג זקוקים לשני חדרי שירותים (ת/1).

44. מגב"ל הקרן לרווחת נפגעי השואה ציין בעדותו כי הקרן מעניקה סיוע לשיפוץ דירות במצבים שבהם מתחייב שיפוץ ובתלות בהכנסת הנפגע (עמ' 12, ש' 20 - עמ' 13, ש' 7).

45. שני הצדדים צרפו חוות דעת של שמאי מקרקעין. מטעם התובעים הוגשה חוות דעתו של השמאי גדעון פרלמן. הערכתו של השמאי היא כי שווי דירתו הנוכחית של התובע הוא 1,720,000 ₪. שווי דירה חלופית בשטח גדול יותר – 120 מ"ר ברוטו לעומת 93 מ"ר – הוא 2,220,000 ₪.

46. חוות הדעת מטעם הנתבעים נערכה על ידי השמאי חיים בן ארי שהעריך את עלות ההתאמות לדירה. עלות זו שנעשתה בסכום של 20,260 ₪ היא סבירה לדעת השמאי. לפיכך הוא מחזיק ברעה שדירת המשפחה לאחר השיפוצים שנעשו מתאימה לצרכיו של הנפגע ולא נדרש להחליף את מקום מגוריו. ככל שנדרש חדר שירותים נפרד ניתן להתקינו באזור המפגש של חדר התובע, מרפסת השירות וחדר הרחצה הכללי שבדירה. עלות ההתקנה מוערכת על ידו בגבולות 13,000 ₪. באשר לחלופה שמוזכרת על ידי השמאי פרלמן מוערך השמאי בן ארי את עלות מעבר הדירה בסכום נמוך יותר שכן השטח הדרוש לדעתו עומד על 110 מ"ר – ולא 120 מ"ר. לפיכך סכום ההפרש מוערך על ידו בסכום של 350,000 ₪ ולא 500,000 ₪.

47. בישיבת ההוכחות הודיעו הצדדים כי הגיעו להסכמה לפיה לא יחקרו את המומחים חקירה נגדית וכי מוסכם עליהם שעלות חדר נוסף עומדת על 350,000 ₪ וזאת מבלי להסכים לצורך בהוספת חדר לדירתו של התובע.

בית המשפט המחוזי בירושלים

22 יולי 2013

בפני כב' השופט ארנון דראל

ת"א 18224-09-10 רובין ואח' נ' רינסקי ואח'

48. לטענת התובעים יש לחייב את הנתבעים לשאת בעלות מעבר הדירה לדירה גדולה יותר הכוללת שני חדרי שירותים. הם מנמקים את בקשתם במספר נימוקים: בני הזוג אינם גרים עוד בחדר אחד אלא בתדרים נפרדים, כאשר התובע גר בחדר משלו; יש צורך בחדר נוסף עבור המטפלת; ובנימוק אחרון לפיו התובעת סובלת מבעיות רפואיות משלה המצריכות אותה להיזקק לשירותים בתדירות גבוהה מהרגיל, ובהתחשב בכך שהתובע עצמו נזקק לשירותים שעות רבות ביום נדרש חדר שירותים נוסף. התובעים טענו לחלופין כי ככל שבית המשפט יקבע כי אין מקום לפסוק את מלוא עלות מעבר הדירה הרי שיש לפסוק להם על דרך אומדנה את דמי השכירות החדושיים עבור דירה גדולה יותר לתחלת חי התובע. בהיעדר ראיות לשיעורם הציעו התובעים להעריך את דמי השכירות בסכום של 2,000 ₪ וכן להביא בחשבון את העלויות הנלוות לשכירות: מעברי דירה תכופים; עלויות מעבר, תיווך ושכר טרחת עורך דין וכן עלויות התאמת הדירה והחזרת מצבה לקדמותו עם תום תקופת השכירות. הסכום המתקבל הוא לדעתם דומה למה שתעלה רכישת דירה גדולה יותר.

49. הנתבעים טוענים כי אין כל בסיס לטענה כי יש צורך בהתאמות דיור או במעבר דירה וכי אין זכר לכך בחוות הדעת הרפואית. עמדתם היא כי בדירה הנוכחית יש מספר חדרים מספיק ואין מקום להחלפתה. אשר לטענה לעניין שכירות, טוענים הנתבעים כי עלות השכירות לא הוכחה ואין להניח הנחות מקום בו לא הובאו ראיות. בנוסף מצביעים הנתבעים על כך שהצורך במעבר נובע אולי מרצון לשפר את תנאי הדיור או להיטיב עם אשת התובע אך אין לחייבם לשאת בעלות זו. לחלופין נטען כי יש להביא בחשבון גם את התמיכה האפשרית של הקרן בשיפור הדיור.

50. מקובלת עלי טענת התובעים כי הם זכאים לפיצוי עבור ההוצאות שהוציאו בסך של כ- 30,000 ₪. עוד אני נכון להניח כי בשל התאונה יש מקום לאפשר להם לעבור לדירה גדולה יותר שתאפשר חדר למטפלת וחדר לכל אחד מבני הזוג וכן שני חדרי שירותים. שינוי כזה נובע ממצבו של התובע, מרכות חיי המגורים של בני הזוג לפני התאונה ומעקרון השבת המצב לקדמותו. עלות מעבר כזה עומדת על 350,000 ₪, ואולם בהתחשב בתחלת החיים הקצרה יחסית של התובע הדעת נותנת כי בבוא העת תוכל הדירה הגדולה יותר להימכר וניתן יהיה לממש את התוספת, ולפיכך אין לכאורה הצדקה לפסיקת מלוא הסכום שדורשים

בית המשפט המחוזי בירושלים

22 יולי 2013

בפני כב' השופט ארנון דראל

ת"א 18224-09-10 רובין ואח' נ' רזינסקי ואח'

התובעים. משכך, ובהעדר נתונים על עלויות המימון של הלוואה לרכישת החדר הנוסף, שהיו יכולים לשמש בסיס מתאים לקביעת הפיצוי או עלויות השכירות, מצאתי לפסוק לתובעים על דרך אומדנה סכום של 175,000 ₪ עבור העלות שכרוכה במעבר לדירה גדולה יותר. סכום הפיצוי הכולל בראש נזק זה יעמוד אפוא על 205,000 ₪.

ניכויים

51. הנתבעים טוענים לניכוי שלושה סכומים: התשלומים התכופים, קצבת הסיעוד המשולמת מהביטוח הלאומי והכספים המתקבלים מהקרן. אשר לרכיב הראשון אין מחלוקת כי סכום הניכוי עומד על הסכום לו טענו הנתבעים שהוא 292,000 ₪.

ניכוי קצבת הסיעוד המשולמת על ידי המוסד לביטוח לאומי

52. התובע מקבל קצבת סיעוד אשר מועברת במישרין לספק השירות. מתוך הנתונים שהוגשו על ידי הנתבעים, עומד סכום קצבת הסיעוד על כ- 3,610 ₪, ובהתאם לכך נערכה חוות דעת אקטוארית לחישוב הסכום הכולל של הקצבה. הצדדים אינם חלוקים על החישוב או על הנתון הבסיסי שהוא הסכום שמשולם על ידי המוסד לביטוח לאומי לגוף המספק את שירותי הסיעוד (3,610 ₪ לחודש). טענת התובעים היא כי מתוך סכום זה נזקף לזכותם בעת התשלום לחברת הסיעוד סכום חלקי שעומד על סך של 1,900 ₪ (המבוסס על 18 שעות שבועיות לפי 25 ₪ לשעה). מכאן בקשתם לנכות לפי החלק היחסי של 1,900/3610 מתוך סכום הניכוי לפי חוות הדעת האקטוארית – דהיינו ניכוי של 171,814 ₪. הנתבעים מבקשים לנכות את מלוא הסכום לפי חוות הדעת האקטוארית (4/נ) שכן הם צפויים לתביעת השבה בסכום זה.

53. לא הוברר עד תום מה פשרו של הפרש זה אך הדעת נותנת כי מדובר בחוצאות שונות שגובה חברת הסיעוד. בעניין זה לא מצאתי לפקפק בעדותה של התובעת כי זה הסכום שנוקף לזכותה בעת ההתחשבנות עם ספק השירות. לפיכך, אין מקום לנכות סכום גבוה יותר אף שהמוסד כנראה משלם אותו ואף שהנתבעים צפויים להשיבו. מכל מקום אם הייתי עורך ניכוי של מלוא הסכום היה מקום להגדיל בסכום ההפרש את הפיצוי הנפסק עבור סיעוד שכן מטבע הדברים היה ה"הפסד" של ספק השירות מגולגל על התובעים, וכך

17 מתוך 23

בית המשפט המחוזי בירושלים

22 יולי 2013

בפני כב' השופט ארנון דראל

ת"א 18224-09-10 רובין ואח' נ' רינסקי ואח'

היו נדרשים לשלם סכום גבוה יותר. לפיכך יש לנכות רק את הסכום ממנו נהנים התובעים בפועל - 172,000 ₪. (ר' לעניין זה ת.א. (שלום ת"א) 168359/09 גוזלן נ' חטיב ואח' (20.9.2010) פסקאות 28-29). לסכום זה יש להוסיף את החלק היחסי בריבית, כאמור בחוות דעתו של שי ספיר (4/ג).

ניכוי התשלומים המתקבלים מהקרן

54. נושא אחר הוא התשלומים המשולמים על ידי הקרן לרווחה לנפגעי השואה באופן שוטף לסיעוד. מטעם הנתבעים הובא לעדות מר רוני קלינסקי שהוא מנכ"ל הקרן. מעדותו ומהמסמכים שהגיש עלה כי התובע זכאי לתשלומים שונים מתוך הקרן. לצד סיוע חד פעמי שקיבל, משתתפת הקרן בהוצאות הסיעוד של ניצולי שואה שהוכרו כזכאים לסיעוד על ידי המוסד לביטוח לאומי. סכום הסיוע החודשי - לפי 9 שעות שבועיות - מועבר על ידי הקרן לחברה שמספקת לתובע את שירותי הסיעוד וזאת החל מיום 1.9.2010 (עמ' 11, ש' 2-5). עוד עלה מעדותו של מר קלינסקי, כי עד עתה מצליחה הקרן לעמוד בתשלום התמיכה אף שבעבר היה חשש לקיצוץ בסיוע, אולם זה לא חל על התובע ובסופו של דבר הקיצוץ לא מומש (עמ' 11, ש' 15-22). המנכ"ל אף אישר בעדותו כי הקרן לא תבעה בשנתיים וחצי האחרונות שבהן הוא כושמש בתפקידו החזר של הסכומים המשולמים מהמזיק, אך הוסיף כי אינו מכיר סעיף בתקנון האוסר זאת (עמ' 15, ש' 23). הוא הניח כי לא יעשו כן אבל הבהיר כי התקנון לא אוסר זאת (עמ' 16, ש' 4).

55. הנתבעים מבקשים לנכות גם את התשלומים מהקרן בעוד שהתובעים סבורים כי אין לכך מקום. לטענתם מדובר בתשלומי חסד שאינם משולמים מכוח חובה ואין כל וודאות כי לא ייפסקו. לא ניתן להניח כי מדובר בתשלומים נמשכים והסיוע תלוי בהמצאות מקורות ותקציבים. זאת ועוד - הקרן, כפי שהעיד מנהלה, אינה תובעת את המזיקים השונים בגין ההטבה שהיא מעניקה לנפגעים (עמ' 16, ש' 15-16). לפיכך סבורים התובעים כי אין לנכות את התשלומים שניתנים על ידי הקרן. לדעת הנתבעים מדובר בסכום הנובע ממעשה הנזיקין ולכן יש לנכותו, שכן אין מדובר בחוזה ביטוח. הם מבקשים לנכות סכום של 54,982 ₪ ששולמו עד עתה וכן סך של 1,600 ₪ לחודש לעתיד. הנתבעים מפנים לחזקת ההמשכיות ולמדים ממנה כי ניתן להניח שהתשלום מכספי הקרן יימשך.

18 מתוך 23

בית המשפט המחוזי בירושלים

22 יולי 2013

בפני כב' השופט ארנון דראל

ת"א 18224-09-10 רובין ואח' נ' רוינסקי ואח'

56. במחלוקת זו מצאתי לקבל את עמדת התובעים לפיה אין מקום לניכוי הכספים המשולמים מהקרן, בכפוף לכך שככל שהקרן תחזור לנתבעים בתביעת השבה תישמר להם הזכות להגיש הודעה לצד שלישי כנגד התובעים. מתוך תשובתו של המנכ"ל התברר כי הקרן לא פנתה עד עתה והיא איננה נוהגת לפנות בתביעות השבה מהמזיקים השונים. התשלום המשולם על ידי הקרן נעשה על יסוד תקנון הקרן, שלא הוגש כראיה, ומבחינה זו יש לראות את הקרן כמי שמיטיבה את נזקו של התובע. על פני הדברים זכאית הקרן להשבת ההטבה. לעניין זה ניתן לפנות לחוק לתיקון דיני הנזיקין האזרחיים (הטבת נזקי גוף), תשכ"ד – 1964 (להלן: "חוק ההטבה") בו מוגדרת הטבה באופן הבא:

"הטבת נזק" – הוצאות שהוצאו או שירות שניתן כדי לתקן נזק גוף, למנוע מניזוק החמתו של נזק או נזק נוסף או לחקל מסבלו, לרבות תמיכה שניתנה לניזוק למחייתו ולמחיית בני ביתו שנצטרך לה עקב הנזק, וכן, אם מת הניזוק, תמיכה כאמור שניתנה לאדם הזכאי לפיצוי בשל כך מאת המזיק;

57. סעיף 2 לחוק ההטבה מקנה למיטיב את הזכות להיפרע מהמזיק, וסעיף 4 לחוק ההטבה מבהיר כי זכות זו ניתנת למיטיב אף אם הוא פועל מכוח הסכם או בהתנדבות. חוק ההטבה יוצר סימטריה ביחסי מזיק-ניזוק-מיטיב, באופן שבו כאשר ניתנת הטבה זו מנוכה מהפיצוי לניזוק ומושבת למיטיב על ידי המזיק (לאיזון זה ר' רע"א 7946/09 מקפת החדשה ניהול קרנות פנסיה ותגמולים נ' יעל אנוך (29.2.2012) פסקה 3 לפסק דינו של כב' המשנה לנשיאה, א' ריבלין). למהותה של אותה מקבילית כוחות המאזנת במערכת היחסים המשולשת-מזיק – ניזוק – מיטיב התייחסה כב' השופטת (ברד"מ) א' פרוקצ'יה:

לעיתים, המיטיב אינו חייב להיטיב את הנזק כלפי הניזוק, והטבת הנזק על ידו נעשית בהתנדבות. היותו של מיטיב בבהינת מתנדב משפיע אף הוא על טיב האיוונים הנדרשים...יהא אשר יהא מעמדו של המיטיב מבהינת מידת מהויבותו להיטיב את נזקו של הניזוק, שלושה כללים מרכזיים עומדים ביסוד מערכת היחסים המשולשת מזיק-ניזוק-מיטיב. הכלל הראשון הוא – כי תביעת המיטיב כלפי המזיק אינה אמורה להטיל עליו אחריות כוללת התורגת מזו שהוא חב בה בגין הפרת אחריותו כלפי הניזוק. הכלל השני הוא – כי הניזוק אינו זכאי לפיצוי החורג מגבולות הנזק הכולל שנגרם לו... הכלל השלישי הוא – כי למיטיב עומדת זכות שיפוי כלפי המזיק על ההטבה שהעניק לניזוק בגין

בית המשפט המחוזי בירושלים

22 יולי 2013

בפני כב' השופט ארנון דראל

ת"א 18224-09-10 רובין ואח' נ' רינסקי ואח'

נוק שנגרם לו מהפרת אחריות המזיק כלפיו, אולם שיעור השיפוי אינו יכול לעלות על שיעור הנזק שנגרם לניזוק ממעשי המזיק, והוא מוגבל להטבה שהוענקה בפועל.

מכח עקרונות אלה יוצא, אפוא, כי בבסיס מערכת היחסים המשולשת האמורה עומד היהס שבין המזיק לניזוק, המתבסס על הפרת אחריות הראשון כלפי השני בהיקף נוק מוגדר. כניסתו של המיטיב לתמונת היחסים שבין המזיק לניזוק אינה משנה את פני מערכת היחסים הבסיסית שבין הצדדים הישירים לעוולה, הנותרת כציר מרכזי עליו נשענת תביעת המיטיב לשיפוי נזקו מהמזיק. וכך, הניזוק יקבל את הטבת נזקו בשיעור נזקו הממשי, ולא למעלה מכך; המיטיב יקבל מהמזיק שיפוי של סכום ההטבה שהעניק לניזוק, אך זאת בגבולות אחריותו של המזיק ולא למעלה ממנה; ואילו המזיק ישא בחובת פיצוי כוללת על הנזק הממשי שגרם לניזוק, ולא מעבר לכך, וישפה את המיטיב רק עד לגבולות אחריותו, ולא מעבר לה. על פי מקבילית כוחות זו, אין במתן ההטבה לניזוק כדי לשנות את האיזון הקיים על פי הדין בין המזיק לניזוק, והטבת נזקו של הניזוק – בין במלואו ובין בחלקו – אינה משנה מאיזונים אלה. אין בה כדי לשנות מן הכלל כי המזיק ישא בנטל הפיצוי רק בגבולות אחריותו, ואילו הניזוק לא יזכה בפיצוי התורג מהנזק שנגרם לו. כניסתו של המיטיב למערכת היחסים בין המזיק לניזוק הינה כ"גורם ביניים" העשוי לשנות, מבחינת המזיק, את היעד שאליו מכוונים כספי הפיצוי שהוא חב לניזוק, אולם אין בכך כדי לשנות את הדין המהותי בדבר מהות אחריותו של המזיק, והיקף הנזק בגין הפרתה, הנותרים בעינם... "

(ע"א 7544/99 מכבי שירותי בריאות נ' דובק, (13.7.2011) פסקה 59 לפסק דינה של כב' השופטת בדימ' א' פרוקצ'יה)

58. אלא שהאיזון האמור אינו נשמר, מקום בו המיטיב אינו מבקש השבה של ההטבה שנתן. נשאלת השאלה מי הוא זה שזכאי ליהנות מכך שהמיטיב אינו מבקש את השבת ההטבה – המזיק או הניזוק. כל אחת מהתשובות מערערת את יציבותו של מבנה הפיצוי – ככל שהניזוק מקבל פיצוי בהתעלם מההטבה הרי הוא מקבל פיצוי הגבוה מהנזק שנגרם לו. ככל שהמזיק מנכה את גובה ההטבה הרי שאז נמצא כי הוא אינו נושא במלוא הנזק שגרם.

59. עניין זה התעורר בפסיקה במקרים שבהם הושיטו בני משפחה סיוע לנפגע ולא הגישו תביעת השבה. בעניינם של אלה, מי שהעניקו טובות הנאה שמקבל הניזוק מצד שלישי ללא כל חובה חוקית אלא מתוך נימוק מוסרי – נפסק כי "מקובל על הכל כי טובת הנאה זו אינה מפחיתה את סכום הפיצויים לו זכאי הניזוק מאת המזיק ללא ההטבה" (ע"א 370/79 רבקה פרמלוצ'יק נ' חיה מוטס, פ"ד לד. (3) 551, 553 (1980)), וזאת מן הטעם

בית המשפט המחוזי בירושלים

22 יולי 2013

בפני כב' השופט ארנון דראל

ת"א 18224-09-10 רובין ואח' נ' רינסקי ואח'

שהמיטיב ביקש להיטיב עם מקבל ההטבה ולא עם המזיק. ההנחה במקרים אלה היא כי הניזוק ישיב את ההטבה למיטיב מכוח חובתו המוסרית לעשות כן. דרך אחרת המובילה לאותה מסקנה לפיה אין לאפשר למזיק ליהנות מהטבה מקום בו המיטיב אינו דורש ממנו את השבתה, נשענת על ההנחה כי בכך המחזיק המיטיב את זכותו להיפרע מהמזיק עבור ההטבה לניזוק. כך נראית ההטבה, מקום בו אין המיטיב מבקש את השבתה, כהמחאת זכות של המיטיב לניזוק (ר' לעניין זה ד' קציר, פיצויים בשל נזק גוף, 1339-1340 ע"א 92/83 אליעזר שמש נ' מנחם בר דוד, פ"ד מ' (1) 225, 228 (1986); ע"א 7696/09 אילנה עמיר נ' חברת החשמל לישראל בע"מ (12.5.2011) הערתו של כב' השופט י' עמית בפסקה 11 לפסק הדין).

60. בהתלבטות הזו עמדתי היא כי יש להעדיף את המצב שבו יתכן והנפגע ייהנה מפיצוי יתר, על פני האפשרות האחרת – הנאת המזיק מההטבה. מקור ההטבה הינו קרן שממומנת על ידי גורמי חוץ וממשלת ישראל לפיצוי נפגעי השואה, ואשר יועדה לסייע ולהיטיב את מצבם של נפגעי השואה, שהם נכים, בשל הסבל שסבלו בתקופת השואה. קשה במקרה כזה לקבוע כי התשלום שניתן על ידה נועד "לחסוך" כספים לחברת הביטוח המבטחת את הרכב שממנו נפגע התובע. מכאן, שוויתור הקרן על הטבת הנוק, ככל שיש ויתור כזה, יכולה להפוך אותו כהמחאת הזכות לגבות את השבת ההטבה לניזוק. בדרך זו רואים את הקרן כמי שהקנתה לתובע את הזכות לגבות את ההטבה שנתנה לו, ולכן גם אין לנכות את הסכום המשולם על ידי הקרן מתוך הפיצוי. מהפן האחר ניתן לראות את התובע כמי שחב חובה מוסרית בהשבת הכספים לקרן, ככל שזו תבקש ממנו, וגם מטעם זה אין מקום לניכוי ההטבה הניתנת מהקרן.

61. עם זאת, מאליו מובן כי קביעה זו נשענת על ההנחה שהקרן לא תפעל לגביית ההטבה מהמזיק אלא המחתה אותה לניזוק, וככל שתדרוש את השבתה תעשה כן ממנו. ככל שהנחה זו לא תתקיים במציאות ברור כי לנחבעים, שאליהם תפנה הקרן, תעמוד הזכות להגיש הודעה לצד שלישי כלפי התובע בגין תביעת השבה שתקבל מהקרן, אם תקבל.

בית המשפט המחוזי בירושלים

22 יולי 2013

בפני כב' השופט ארנון דראל

ת"א 18224-09-10 רובין ואח' נ' רינסקי ואח'

62. משהגנתי למסקנה זו מתייתר הדיון בשאלה האחרת שנוגעת להמשך הניכוי בעתיד – ולהנחה כי אכן הקרן תמשיך ותשלם לתובע השתתפות בעלויות הסיעוד או הוצאות נוספות בעתיד. לעניין זה נסמכת עמדת הנתבעים על חזקת ההמשכיות בעוד שהתובעים מפנים לכך שהסיוע יכול להיפסק. כאמור, שאלה זו איננה מתעוררת ואולם דומה כי ככל שהיה נמצא כי יש מקום לניכוי ניתן היה להניח כי העזרה מהקרן תימשך. מדובר בקרן שפעילה כבר זמן לא קצר; המימון לפעילותה נעשה ברובו ממקורות זרים; גם כאשר היה חשש לקיצוץ מסוים זה הוא לא הוחל על התובע וממילא בוטל, וכאשר אנו עוסקים בפרק זמן עתידי של מספר שנים ניתן לפעול לפי החזקה לפיה מה שהיה הוא שיהיה (ע"א 8673/02 דניאל פורמן נ' רפאל גיל, פ"ד נח (2) 376, 382 (2004)).

סיכום

63. אני פוסק לתובעים פיצוי לפי הפירוט שלהלן:

נזק לא ממוני	₪ 183,000
הפסד השתכרות	₪ 141,000
עזרת הזולת, סיעוד ואפוטרופסות	₪ 1,258,000
הוצאות רפואיות	₪ 160,000
הוצאות נסיעה	₪ 75,000
התאמת דיור	₪ 205,000
סה"כ	₪ 2,021,000

64. לכל הסכומים שנפסקו עבור העבר וצוין בפסק הדין כי יש לצרף להם ריבית – יש לעשות כן ולתקן בהתאם את החישוב. מתוך הסכום האמור יש לנכות את קצבאות הסיעוד וגם להן לצרף ריבית.

בית המשפט המחוזי בירושלים

22 יולי 2013

בפני כב' השופט ארנון דראל
ת"א 18224-09-10 רובין ואח' נ' רזינסקי ואח'

65. על היתרה המתקבלת יש להוסיף שכר טרחת עורך דין בגובה של 15.34% הוצאות המשפט (האגרה, התמלול והתשלום לעד ולכונמחה מטעם התובעים). לאחר הוספת שכר הטרחה יש להפחית את התשלומים התכופים.

ניתן היום, ט"ו אב תשע"ג, 22 יולי 2013, בהעדר הצדדים.

ארנון דראל

ארנון דראל, שופט